

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

215. An Principes possint statuere, ne laici vendant Clericis, ne molant, aut coquant panem, vel ne exhibeant aliqua seruitia & obsequia; an ita statuentes incidant in excommunicationem Bullae Coenae? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

omnis negociatio lucrativa est interdicta Clericis, sed illa tantum; quando res ipsa non meliorata cetero pretio vendenda est, quam empta fuit. Ex quo patet falsitas opinionis Caroli de Grassis: nam Clericus fructus suos, ut alibi carius vendatur, asportans, non dicitur negociator; & idem ad gabellam minime tenetur. Vide omnino Marcabrunum *consil.* 18. n. 241. & sequ. & nouissime Fagandez *de iustit.* lib. 5. cap. 37. num. 13.

18. Ex supradictis verò duo Corollaria valde à iudicibus Laicis notanda sunt. Et primo male illos facere, dum vexant famulos, colonos, vel Ministros alios Clericorum, qui de eorum mandato in Ciuitate vinum, frumentum, vel aliquid aliud introducunt vel extrahunt: hoc enim indirectè est contra libertatem & immunitatem Ecclesiasticam; & ita in terminis docet Ciarlius in *controvers. forensib.* lib. 1. c. 31. in fin. & Sperellus *decis.* 12. num. 61. & *decis.* 4. num. 7. qui testatur ita passim respondere. Sacram Congregationem immunitatis. Et ratio est clara; quia operarij ad nihil tenentur, quando obediunt mandato conductoris in re, quæ de sui natura non sapit delictum, ex *Gloss. in leg. in rem §. signum ff. de rei vendic.* quam sequuntur omnes teste Decio in *leg. velle* & ibi Cagnolus *num.* 11. de *regul. iur.* Deinde in tali casu ministri Clericorum nullum ius habent in re, & idem iudicium non substantiatur in eis, sed in Clericis, quorum negotium gererant. Ergo causa pertinet ad forum Ecclesiasticum, per ea quæ adducit Sperellus locis citatis; ad illum & non pigebit.

19. Secundo inferitur ex supradictis male etiam facere iudices Laicos auferentes annonam Clericorum, quæ extrahitur vel introducitur in Ciuitatem contra eorum proclamata: vt ego sæpius firmavi, & præcipue contra Cutellum in *par. 5. tract. 1. resolut.* 6. & docet etiam Sperellus *vbi supra decis.* 12. num. 59. nam talis retentio habet rationem pænæ, ergo illam contra Clericos nullo pacto iudices Laici infringere possunt. Deinde sicut Laici nullam habent iurisdictionem in personas Clericorum; ita neque in eorum bona: bona enim sequuntur personam. Et idem ego olim respondi Adilem Ciuitatis non potuisse vinum, quod Clericus recollectum ex eius prædio per alium in taberna vendebat, quia malum erat, in via publica vertere; sed in tali casu debebat ad iudicem Ecclesiasticum recurrere, & interim Laico venditori ordinare, ne vinum illud venale haberet.

20. Atque hæc defensionis causa dicta esse volo circa ea, quæ contra me in sua Allegatione adnotauit Laguna: vnde ex his omnibus etiam refellendus venit nouissime Baptista Fragofo in *Regimine Christiana Reipublicæ part. 1. lib. 7. disp.* 19. n. 48. vbi tenet posse Decuriones Ciuitatum edere statuta in quibus prohibetur, ne in oppida vinum forense inferatur, vel ex oppido ne extrahatur, asseritque, in dictis statutis Clericos comprehendere; quod omnino negandum est, vt ex supradictis apparet.

21. Et tandem pro coronide huius Resolutionis in gratiam curiosorum non desinam hic obiter adnotare, nouissime Franciscum Caspensem Doctorem Hispanum docere Clericos transgredientes leges ciuiles non peccare mortaliter, sic enim asserit in cursu Theologico *tom. 1. tract. 13. de legibus disp. 4. section. 2. num. 15.* An verò Clerici peccent mortaliter, si leges Principum secularium non obseruent; probabile est non peccare mortaliter, quia Clerici non tenentur directè legibus ciuilibus, quia nullus est directè subditus legibus illius, qui non habet iurisdictionem in ipsum, Princeps autem Laicus non habet iurisdictionem in Clericos: ergo secluso scandalo mortaliter

Tom. I. X.

non peccant. Ita ille, qui pro hac sententia citat Bonacinam & Salas, quos ego adduxeram in *part. 1. tract. 10. resolut. 12.* Verum alij Doctores tenent Clericos legibus ciuilibus teneri eadem obligatione ac tenentur Laici, exclusa tamen coactione: quia non apparet vnde minuatur eis obligatio si semel ponamus legibus illis astringi. Vide Caltrum Palaum *to. 1. tractat. 3. disp. 1. punct. 24. §. 6. num. 2.* Ioannem Præpositum in *part. 2. D. Thoma quest. 95. disp. 4. dub. 3. num. 7.* & alios.

RESOL. CCXV.

An Principes possint statuere, ne laici vendant Clericis, ne molant, aut coquant panem, vel ne exhibeant aliqua seruitia & obsequia, an ita statuente incidant in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Ex part. 1. tr. 2. Resol. 54. alias 53.

§. 1. Ita facientes non incurtere in excommunicationem Bullæ Cœnæ, putauit Caietanus in *summa, verb. excommunicatio, c. 31.* Nauarrus in *Manuali, c. 27. num. 119.* Et hanc sententiam nouissime probabilem vocat Filliucius *tom. 1. tr. 16. c. 10. n. 271.* & illam absolute etiam docet Pereira *de manu regia, pratud. 3. n. 7.* & Anguiano in *tract. de legibus, tom. 1. lib. 2. contr. 15. n. 39. & seq.*

2. Sed ego falsam existimo. Dico igitur, Principes ista statuente in excommunicationem Bullæ Cœnæ incidere: quia tale statutum est contra libertatem Ecclesiasticam, vt habetur in *c. eos, de immum. Eccl. in 6.* his verbis: [In eos, qui temporale dominium obtinentes suis subditis, ne Prælati, aut Clericis, seu personis Ecclesiasticis quidquam vendant, molant, coquant panem; aut alia obsequia exhibere præsumant, aliquando interdiciunt, cum talia in derogationem libertatis Ecclesiasticæ præsumantur, eo ipso excommunicationis sententiam decernimus.] Ita textus. Et ita docent communiter omnes. Theologi, vt Suarez *de censuris, disp. 21. sect. 2. n. 93.* Reginaldus *tom. 1. lib. 9. c. 24. num. 378.* Gambacurta *tractat. de cas. refer. c. 10. n. 10.* Coriolanus in *Bullæ Cœnæ, excommuni. 15. fol. mibi 937.* Filliucius *vbi sup. & alij.*

3. Nec valet dicere, quod talia statuta sint politis contra libertatem politici conuictus, quam contra Ecclesiasticam libertatem: nam responderetur primo: Saltem indirectè supradicta statuta sunt contra immunitatem Ecclesiasticam: sed in Bulla excommunicantur etiam, qui indirectè aliquid statuunt contra dictam libertatem: ergo, &c. Secundo: Durius est, & incommodius vexantur Clerici in his, quæ pertinent ad politicum conuictum, quam in aliis, quæ pertinent ad Ecclesiam, vt Ecclesia est: ergo &c. Tertio: Est contra libertatem Ecclesiasticam denegare Clericis ea, quæ de iure communi illis competunt: sed iure communi quilibet alteri obsequia prædicta præstare potest: ergo, &c. Et idem nostra sententia omninò tenenda est.

RESOL. CCXVI.

An statutum laicorum prohibens generaliter librorum impressionem absque eorum licentia comprehendat Clericos? Et an Episcopi possint hoc statuere? Ex part. 4. tract. 1. Resol. 60.

§. 1. Videtur affirmatiuè respondendum, quia Episcopi ordinant, ne quis libros imprimere audeat

§ 2